

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Reforma electorală.

Sibiu, 25 Decembrie n.

Am dat la timpul seu știrea, că domnul ministru-prezident, contele *Khuen-Héderváry*, s'a adresat, în calitate de ministru de interne, mai multor corporațiuni și instituțiuni din țară, cu rugarea, să-și formuleze fiecare în câte un memorandum părere asupra felului, cum crede că ar trebui să fie făcută reforma electorală, pentruca ea să mulțamească pe toți, iar memorandumul să-l înainteze ministerului de interne negreșit până la finea anului curent.

Dorința prim-ministrului nostru au împlinit-o mai mulți dintre aceia, căroră li s'a încăsat rugarea, iar ceilalți, cari încă nu au răspuns, sigur că vor răspunde până la finea anului, astfel, că guvernul va avea la îndemână, cu începerea anului viitor, materialul trebuincios, pentru a se putea apuca de studierea, și apoi de rezolvarea chestiei.

Cea mai mare parte din corporațiunile și instituțiunile a căror părere voea să o cunoască guvernul în chestia reformelor electorale, s'a pronunțat pentru introducerea *voluntății universale*, parte cu restrângeri, parte fără restrângeri. O singură corporațiune: societatea agrarilor, a marilor proprietari, s'a declarat contrară principiilor a oricărei largiri a dreptului de alegere. Ea e de părerea, că nu mulți, ci *puțini* trebuie să fie alegătorii în țara aceasta!

Dintre toate însă, mai corect, mai frumos și mai lămurit s'a pronunțat *reuniunea poporală catolică*, al cărei memorandum interesant a fost trecut guvernului în una din zilele trecute.

În acest memorandum, publicat în extras de ziarele din capitală, se spune, că reforma electorală e de o urgență arzătoare și că stările de lucruri de astăzi sunt *intolerabile*, căci sunt de o vechime de șasezeci de

ani, după ce de atâta vreme nu s'a făcut nici o schimbare mai însemnată cu privire la dreptul electoral.

Să ne oprim întâi nițel la afirmarea aceasta, pentru a-i face o mică rectificare. Schimbări însemnate s'au făcut pe terenul dreptului de alegere în cei șasezeci de ani din urmă, însă durere, schimbări *rele*, pentrucă nu am mers înainte, ci îndărăt, — pe calea racului. Legea electorală dela 1874 e doară pe schimbarea foarte însemnată pe terenul dreptului de alegere, însă e o lege, care în loc să lărgească dreptul de alegere dat la 1848, l-a restrâns și l-a ferecat atât de tare, încât în comune rurale, în cari până aci se aflau câte 200 de alegători, după punerea în executare a ei, nu au mai rămas decât câte 20—30 de alegători. Iar despre batjocura făcută în legea aceasta electorală cu noi, cei din Ardeal, nici să nu mai vorbim! Pentru noi dreptul de alegere a fost *cassat* de tot.

Și acum să revenim asupra memorandumului reuniunii poporale catolice.

Ei e compus pe bazele dreptății și ale egalității. În memorandum se cere, ca la compunerea legii despre îndreptățirea de a alege deputați la dietă să se procedeze astfel: dreptul de alegere să se dea fiecărui cetățean de stat, — trecut de 21 ani, — care: 1. plătește dare directă, fie cât de puțină, deci contribuie cu ceva la susținerea statului; 2. a fost soldat, deci a dat statului darea cea mai grea și mai însemnată, darea sângelui; 3. a terminat vre-o școală medie, ori altă școală, egală în rang; 4. e cap de familie și e trecut de 30 de ani. Dela cei de sub 2 și 4 pentru cari nu formează condiție plățirea vre-unei dări directe de stat, se mai cere să locuiască într-o anumită localitate de cel puțin doi ani. 5. Servitorii, provăzuți cu carte de serviciu, încă să se împărțască dedreptul elec-

toral, dacă se află cel puțin de trei ani la același stăpân.

Condițiunea e deci *stabilitatea*. Se dorește acordarea de drepturi cetățenești pe seama tuturor aceluia, cari sunt legați de patrie, prin darea ce o plătesc după averea ori câștigul lor, ori prin legăturile pe cari le au cu stăpânii.

Se propune apoi să nu se dea drept de alegere soldaților aflați în activitate, polițiștilor, jandarmilor; iar eschiși de tot să fie dela acest drept: alienații, cei falimentați, cei ce trăiesc din mila altora și cei condamnați pentru crime, ori delict.

Votul să fie direct, egal, și în orașe secret, pe sate pe față, iar votarea să fie obligătoare.

Iată o propunere sănătoasă, pentru compunerea unei legi electorale bune și mulțamitoare pentru toți. Pentrucă dacă astfel va fi compusă noua lege electorală, nu va putea spune nime, că nu s'au ținut în vedere la compunerea ei interesele tuturor celor interesați. Am dori deci, ca ea într-o anevă, după aceste principii ale dreptății și egalității să fie compusă, pentrucă dacă suntem egali toți la purtarea sarcinilor, la plățirea dărilor și la prestarea serviciului militar, se cuvine ca tot așa de egali să fim și cu privire la drepturile cari compet cetățenilor într'un stat constituțional.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțească a tractului Făgăraș.

Conferența preoțească a tractului Făgăraș pentru anul 1911 s'a ținut în Galați la 24 Octombrie a. c. A fost bine cercetată de preoți; puținele absențe au fost cauzate dintr-o parte de serviciu și predică — aceasta după de pâr. G. Șolea — s'a ținut ședința în școală, unde s'a pertractat întreg programul conferenței în vreme de vre-o 4 ore, deși la cele 10 puncte cari mai erau în program, putea fi discutate mai îndelungat.

Pâr. protopop N. Borzea deschide ședința prin o cuvântare, în care învâță a-

supra oată h'zștiei, ca o chestie din cele mai importante ale bisericii noastre.

Punctele referitoare la constituirea conferenței, discuția asupra serviciului și a predicii, apoi trei rezoluțiuni consistoriale s'au trecut foarte cu grabă, deși rezoluția 12757 B s. pentru bibliotecă tractuală preoțească merita oare care atențiune și studiere, și măcar aceasta nu trebuia simplu laată la cunoștință și trecut peste ea la ordinea zilei.

Nota tractului Ilia pentru înființarea unei foi populare în spiritul bisericii noastre a avut darul să stănească mai multă d'ouștie, al cărei rezultat a fost, că *aderăm* la această idee.

Pâr. Ilarie Cocan referesez asupra rapoartelor intrate dela preoți despre cum au executat îndrumările date de I. P. S. Sa în „Sfaturi arhieresti“.

A lăst parohiile pe rând, după alfabeta și în câteva ocvinte a schitat ce a lucrat fiecare preot. Raportul a fost obiectiv; dar concluziunile vagi, că preoțimea și-a îndeplinit în general datorința, nu cred că au fost suficiente și mai ales n'au putut produce acea însuflețire, care trebuie să o stănească în asistenți fiecare conferență.

Tot cam între aceleași margini ale obiectivității și rigidității și a ținut și pâr. Mihail Ganea referada despre starea averilor bisericești.

De oare ce obiectivitatea acestor două referade a apărut ca deosebit merit, referenților li s'a exprimat mulțamită protocolară.

Un punct de actualitate al programei a fost cel care tracta despre încasarea repartiției. Pâr. Grigorie Chialda în o dare de seamă scurtă a luminat pe deplin această chestie, trecându-o prin toate formalitățile, pentru ca lista dării de cult să fie valabilă. Pe lângă îndrumări scoase din propria sa experiență, ne mai dă și ordinațiunile ministeriale după cari se poate apela și la autoritățile administrative pentru încasarea mai grabnică a repartiției. A învederat că s'a interesat de temă.

Învățătura tractului în cercuri religioase s'a lăsat în grăja biroului conferenței.

Pâr. capelan I. Popa propune să se decreteze ca de aci înainte la conferențele anuale necondiționat să se dea câte o prelegere (conferență), în oare să se desvlească trecurul respectivelor comune.

S'a cercetat și arhivele parohiei și bibliotecă. Amândouă sânt ținute în cea mai frumoasă ordine. Cărțile din bibliotecă, ou deosebită plăcere constat, că se *celesc*.

FOIȘOARĂ.

Educația religioasă în școală și în biserică

de Mihail Stoia, preot-înv.

(Urmare.)

De sine înțeles, că din lupta aceasta biruitoare, atât în școală cât și afară de școală, ar eși învățătorul. Ceea ce ar zidi preotul cu ori-cât zel și cu ori-câtă cunoștință în cele 2 oare de religie pe săptămână, ar răsturna învățătorul ușor și pe neobservate în cele 30 oare câte petrece laolaltă cu elevii într-o săptămână.

Mai presupunem că dintre preoți unul e comod, altul împedecat de funcțiuni, și astfel neglija oarece, și elevii rămân fără instrucția religioasă necesară, presam se întâmplă azi după informațiunile primite în multe parohii din diecesa Aradului și a Caransebeșului, unde învățătorii în mod provizor sunt denpenziți de propunerea religioasă.

Răul cel mai mare care se naște din toate acestea e, o școală în sine oarecum despartă de biserică. Într-o asemenea împrejurare, pe care nu mai poți face un șod de trece de la una la alta. Învățătorul se privește de sine deosebit de funcționar de stat și nu de factor școlar bisericesc.

Școala însă trebuie să rămână strâns legată de biserică; căci altfel o perdem!

Aceste motive sunt chestia de pondez, să nu se treacă peste chestia aceasta la o dinea zile, ci Măritul Congres național bisericesc în cea mai apropiată sesiune va trebui să aducă concluzie obligatorie pentru preoți, ca să țină predici mai dese în sfta biserică, ear pentru învățătorii ca să propună și mai departe, în toate 3 diecesele, studiul religiunii în școlaele poporale, căci altfel studiul religiunii nu-și poate s'jange scopul.

Elevul trebuie să vadă și să se convingă, că atât fenomenele naturii, cât și evenimentele istorice, sunt conduse și rânduite de o putere mai înaltă, căreia noi trebuie să ne supunem, spre binele și feroirea noastră, formându-se astfel raportul dintre Dzeu și om, dintre om și om, și dintre om și natură.

La propunerea religiunii în multe locuri nu numai că nu se ține seamă de alegerea materialului, de împărțirea lui, dar nu se ține seamă nici de legile cele mai elementare ale dezvoltării spirituale a elevului. Noul plan de învățământ al școlaelor noastre se plăte a delătura toate greutățile, cari au împedecat până acum propunerea cu succes a religiei în școlaele poporale.

E drept că s'au străcurat câteva erori și în noul „plan de învățământ“, chiar și la Religione, anume: Noul plan de învățământ prescrie pentru anul prim de școală ca material din Religione poveștile. Se și înșiră câteva povești lungi și destul de grele pentru gradul de pricepere a elevilor la vârsta de 6 ani. Ori în câte uni ști metodele s'ar împărți o piesă ca „Mama și fetița“, „Capra cu 3 iezi“, „Fata bărbată și fata leneșă“, totuși sunt prea grele pentru anul prim de școală. Copiii le învăță prin foarte multă repetiție, dar e tortură, stăt pentru ei, cât și pentru învățător, să năvălesc copiii cu povești așa de lungi, cari în esz. l. cel mai bun contribuie la dezvoltarea fanteziei elevului, și-l dedă a vorbi într-o limbă literară mai frumoasă, dar ni i decum nu pot fi stabilite ca bază a învățământului religios.

Învățământului religios i se pune bază în casa părintească. Copilul în familie învâță a-și face cruce, vede pe părinți și frați rugându-se și se roagă și el. A-ja în etate fragedă începe în oăta a avea evlavie pentru lucrurile sfinte, și pe aceste sentimente se răsima întreg învățământul religios de mai târziu, iar nu pe povești. Dacă avem lipsă de povești, în materialul din religiune, acolo sunt faptele biblice, acestea cel puțin sunt adevărate, sunt sfinte. Pe Cristos nu-l pot ocvări cunoaște din povești. Poveștile deoi să se lase afară din materialul de religiune și să se înlocuiască cu istorioare morale potrivite gradului de pricepere a elevilor.

Scopul educațiunii religioase e, ca elevul să cunoască pe Dzeu, să-l iubească

lui să-i servească, și astfel să-l preamărească; sau precie, elevul să cunoască și să urmeze pe Iesus Crizos, să cunoască învățaturile lui, să urmeze pildele lui, să-l iubească și în el să trăiască: „Aceasta este viața cea veșnică, ca să te cunoască pe tine, pe unul adevăratul Dzeu și pe Iesus Cristos, pe care ai trimis“, (Ioan 17—3).

Învățătorul să ridice pe elevi prin istorioare biblice alese, în cari se vorbește despre descoperirea deiasă din Sta Scriptură, să-i ridice pentru a cunoaște pe Dumnezeu.

Învățătorul trebuie să se năzuiască, ca elevii toate actele religioase să le privească de acte sfinte, ca ei să simtă, să ougete, să vorbească după conștiința și ordinea creștinească, ca în fapta Domnului și în iubirea lui să se roage și să lucreze, cu un cuvânt, credința creștină să formeze baza vieții morale a elevului. „Mergeți și învățați toate popoarele, botezându-le în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i pe ei să păziască toate câte v'am poruncit vouă, și iată eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului“. Elevii știa că ouvintele lui Cristos sunt acestea, că în ele și sunt asigurați, că urmând învățaturile lui, dl Cristos nu i va părăsi nici odată. (Va urma.)

Cu privire la lucrările acestei conferențe, în general trebuie să constat cam puțin interes la preoțime și multă grabă de a merge acasă.

Cât pentru Galați țin să amintesc școala frumoasă, apoi birtul comunal, amândouă zidite în ultimii doi trei ani. Ar veni rândul să se mai clădească și o biserică mândră. Mai au Galațenii și fanfară, după cât știu eu cea dintâi în țara proprie a Oltului. Pește tot Galații își fac impresia, că e un sat condus bine și că e bună înțelegere între cei trei conducători: preot, învățător, notar. Și aceasta le servește spre laudă.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Conferențe publice în Săliște.

(Urmare).

Cioclul de prelegeri statorit pentru „postul Crăciunului“, după cum s'a făcut amintire îl deschide P. O. D. protopop Dr. Ioan Lupas. Vorbește despre „Viața economică a săliștenilor“.

Printr'o introducere de tot frumoasă caracterizează îngrijirea de o hrană continuă a sufletului. Ca dovadă amintește, că nici un popor nu s'a îngrijit mai întâi de hambare, ci de biserică și școlii! Spune, că toate neamurile de oameni, cari în decursul vremii s'au ridicat la o înălțime oareși care culturală și materială, numai prin hrănirea și întărirea de suflete au poțvâta a tot felul de învățături s'au ridicat.

Dacă a cerut această îngrijire prezentul încă nu poate trăi fără de ea. Azi tot ce se ougetă și se lucrează în ori ce al muncii, se săvârșește numai și numai sub deviza culturii.

Dacă voim în călătoria acestei vieți a ținea pas cu cursul vremii, trebuie să ne alimentăm și noi sufletele cu hrana popoarelor înaintate.

Intărește cele afirmate cu îndemnul arhieresc al circularului din urmă, arătând căta grije poartă și cât de mult ține la povăța învățăturilor ospul bisericii noastre înaltpreasfinția Sa Ioan Meșianu, înocă în dorința de a-și vedea fiii și neamul fericit și luminat a dat poruncă în înțreaga arhidieceză preoților și învățătorilor, ca în timpul de iarnă să adune pe toți neștitorii de carte de ori ce vârstă și să i învețe a cunoaște fața slovelor, precum a le așeza și pe hârtie, ca astfel să poată să citească și să scrie fiecare aceea ce voește și-i spune inimă.

Vorbind de economie, cu destoinicia și cunoștința istoricului și a omului de știință, pătrunde și desvolcă într'un mod uimitor, tot ce se ține și se apropie de ea. Spune, că dacă învățătura economiei nu este atât de însemnată ca a credinței religioase, totuși este una din cele mai de seamă și are un rol foarte mare în viața omeniei. Că sub economie nu este a se înțelege, dupăcum mulți cred, numai plugăritul și oieritul, ci vorbind de ea, se cade în totdeauna a înțelege și pe celelalte două surori tot atât de mari ale ei, industria și negoțul, cari numai împreună purtate cu înțelepciune și călăuzite de învățătura creștină pot înălța sau, în caz contrar, ruina pe un popor.

În înțelesul adevărat al cuvântului numai atunci se poate zice despre un popor că-i economic, dacă deodată cu lucrarea pământului se estinde și asupra ramurilor amintite.

Asemenea unei ape mari și curate de munte, conștie de puterea ce are în sine și plină de duhul curat al înțelepciunii, care adeseori spre a-și urma cursul în mormurul fireș și liniștit face ocoluri mici sau mai mari, ca mai curând sau mai târziu iarăși să se întoarcă la matoș, așa protopopul Lupas se depărtează în toate amănunțele istoriei spre a se întoarce iarăși la obiect, și a aduce în legătură cu subiectul prelegerii indeletnicirile anumitelor popoare cu economie, dezvoltarea ei în cursul vremii, anumite momente de înălțare sau stagnare, precum și formarea, alcătuirea în straturi a pământului, care ascunde în sinul său atâtea bogăție și roadă.

Oprit asupra poporului nostru spune, că cu moștenirea obârșiei am moștenit și însușirile străbunilor romani, cari nu cu noștean altă meserie decât plugăritul și oierăria. Astfel și noi am rămas ca aproape până în zilele prezentului, pe lângă economie de oi, să ne mărginim la a plugăritul, disprețuind cu totul mesele și negoțul. Ne mângăie însă, că nu numai Românilor nu le-a plăcut, ci a fost o vreme, când și cel mai cult popor de astăzi, francezii le urau și disprețuiau.

Arată cum unul dintre cei mai oșminți oameni ai lor, ca Montesquieu susține, că „meseriașii și neguțătorii nu s'oameni oșnitiți“.

Ca economi de câmp spune, că Români nu au fost și nu sunt așa plugari slabi, dupăcum îi vine a crede unuia sau altuia. O deosebire găsește între locuitorii de câmp și de munte. Cei dela câmp în urma ușurării de muncă și a bunătații pământului sunt mai domoli în mișcări, mai ușuratici la minte, mai prădători întru ale trailului, pe când cei dela munte mai vioi, mai gânditori și mai cruțători în toate.

Arată cum mărginenii și în special săliștenii, în urma influințelor locale a puținului pământ neîndestulitor pentru toți de a putea trăi numai din economia lui, pleacă de acasă, pentru a ajungând în ținuturi grase, mai ales în ale României, unde aduc mari foloase, atât dezvoltării și înaintării proprii, cât și țării românești. Prin dovezi reale întărește cum o parte însemnată din economia și negoțul ei, cum cele mai bune poziții de negoț și industrie ale capitalei București sunt în mâinile săliștenilor, și că România voină a răscumpăra folosul adus de mărginenii nu l-ar putea decât prin milioane.

Săliștea a înaintat mult într'o direcție, în a înfrumusețării centrului cu clădiri frumoase, prăvălii bine asortate, în regularea unor locuri, cari toate împacă și delectează mult ochiul privitorului, zice domnul protopop. Marginea satului însă începe a se pustii, neputând să-și susțină locuitorii, iar o parte bună de oameni sunt de tot săraci. Și nu aceasta este starea dezvoltării curate întru toate, ci aceea a unei stări potrivite. Cum razele soarelui să răsfrâng deopotrivă asupra unui ținut, privirile îngrijorate ale ochilor noștri au să se estindă asupra întregului loc aparținător comunei, precum asupra întregului popor. Ținta tuturor trebuie să fie, ca obștea întregă să înainteze și să-și poată ușura trailul în satul acesta. Un popor nu e tare atunci, când are câteva familii bogate — și foarte multe sărace, ci atunci când nici bogățiile prea mare, nici sărăcie prea multă nu este, ci starea mijlocie e în floare și stăpânitoare, spune prelegătorul.

Asupra locurilor nu ne-am prea putea plânge, că n'am avea. Locuri sunt destul de bune și potrivite anumitelor activități economice, numai noi nu le întrebuințăm și cultivăm dupăcum se cuvine. Ca pildă amintește „Intrepăraula“, cari pe lângă puțină ostăneală și voință s'ar putea transforma în grădini frumoase și bogate în roada a tot felul de poame. Ca dovadă a unui însemnat folos amintește, că comuna învecinată Sibiel a luat anul trecut pe poame peste 10.000 oor., iar Căcova și mai mult. Părțile Brății, Mogoșarii sunt bune pentru replantarea viții de vie, grădinile din jurul caselor pentru tot felul de legume, iar locurile din luncă și fâneațele din pădure pentru o cultivare mai estinsă a economiei de vite spre a nu susține mai mult cu roada imbelșugată a nutrețului vitele sașilor, cari cu sute de cară abia răsbese să-l scoată din comană.

De tot potrivit descrie felul de trail al săliștenilor, care este prea pretențios. Cu gândul la isprăvurile mari pe cari le fac alții, trec cu vederea prilejurile mai mărunte, din cari ar putea să profite și să trăiască cinștit. Aduce de pildă pe străini, cari cu pretenții modeste își zidesc case de piatră, își alcătuiesc orânduiri frumoase, pornind de la niște începuturi de tot neînsemnate. Îndeamnă la desfacerea de pretenții prea mari și nepotrivite cu poziția și agoniseala trailului.

Atrăgând atențiunea publicului asupra prelegerilor ce vor urma, îl roagă să primească sfaturile prelegătorilor, să le aplice și atunci vom putea să trăim cu toții și în comuna noastră mai liniștiți și mai mângăiți — vom putea privi mai cu încredință în viitorul mândru, imbelșugat și fericit a mult vestite noastre Săliște, pe care eu toții îl dorim.

Vorbește o oră și câteva min., fiind ascultat de un public numărös — și răsplătit cu lungi aplause și strigăte de „să trăiască“.

De încheiere adaug, că spre a se da prilej ascultătorilor de a pune întrebări și a se deschide discuție asupra celor prelese și poate nu îndestul prierite, precum și asupra altor chestii, ce muncesc mințile credincioșilor fără a putea eși singuri din ele, — și spre a-i împrieteni mai cu multă dragoste cu cetitul cărților bune și a tot felul de scrieri alese, la îndemnul P. O. D. protopop preoții și învățătorii hotărăs în Dumineci și sârbători a mai ținea cu rândul și „șezători literare“, în cari să se discute și să se citească lucruri și bucați sfiate de potrivite.

O astfel de șezătoare s'a ținut la sârbătoarea „Intrării în biserică“. A vorbit dl protopop Lupas. Pe lângă unele discuții lămuritoare s'a cetit un estras din cartea: „Călăuza creștinului în biserică“, și anume despre: I. „Însemnătatea bisericii și a slujbelor dumezești. II. Când

să mergem la biserică și ce să facem acolo. III. Despre sf. liturgie. Din vatra familiară, de F. X. Wetzel s'a cetit „Cartea în familie“. De asemenea s'au cetit unele pagini de istorie din cartea „Din trecutul neamului nostru“, de Vlahuță privitoare la „Stefan cel mare“.

A fost bine cercetată.

(Va urma).

Pentru „Cultura Creștină“.

Diug, 3/16 Decembrie.

La răspunsul meu din Nr. 206 al „T. R.“ pâr. Vasile Moldovan face în „Cultura Creștină“ Nr. 17 următoarea declarație:

1. „Nime dintre cei cari vor ceti cu atenție întreg articolul meu „credințe deșarte“ din Nr. 11 al „Culturai Creștine“ nu-mi va putea atribui rolul trist de a sprijini grozăviile susținute de Cholnoky, cum o face aceasta pâr. Cotuțiu din Diug în „T. R.“ ș. a. mai departe.

2. „Ca să nu se creadă, că numai din ură oconfesională față de preoțimea gr.-or., — față de care am cel mai mare respect, — amintesc acelea lucruri, am accentuat, că și într'e gr.-cat. sunt cari promovează superstiții în genere, ear nu cea în s'rigoi, și pentru a dovedi aceasta m'am provocat la oșzari concrete și din o parte și din cealaltă, susținând și acum în întregime cele afirmate“.

3. „Ca să mă restring la cazul excepționat de pâr. Cotuțiu, îl susțin și acum, descoperindu-l, că sub preot protopop on. îl înțelegeam pe D-sa, că D-sa a sfințit o icoană a Preacuratei cu asistența preoților, cu scopul de a sbate pe credincioșii dela peregrinajul dela Nioula și a-i strage la Diug. Fără a examina peripecțiile convocării sinodului tractual etc. după ce toate acestea puteau fi din întâmplare (?) îmi servesc de dovezi a adevărului următoarele:

Că dela 2 preoți din satele învecinate am auzit, că pâr. Cotuțiu lăște vestee, că în Diug este o icoană ca cea dela Nioula. (Mai înșiră și alte mărturii luate din povești, cari nu merită a fi amintite).

Intreabă mai departe: „dacă pâr. Cotuțiu nu a avut intenția de a sfinți o icoană ca cea dela Nioula, pentru ce a trimis anunțuri în cari se vestește timpul sfințirii? Dacă nu vrea să decreteze Diugul ca loc de peregrinaj, ca la Nioula, cu toate că — înainte nici pomeniri de atari peregrinaje — pentruce și în anul după sfințirea icoanei a adus pe preoții Cotuțiu și Măgerușan, îndeplinind funcții ca la mănăstiri, cetind maslu etc?“

Zice apoi: „Nu vreau să amintesc unele lucruri hazli, ca țăsăturile la icoană, pui, oauă etc. Încă privește sfârșitul petrecoerei, e drept, că nu are mare legătură cu cazul din chestie, dar e adevărat etc“. Amintind în fine, că eu aș afirma neadevăr, că D-sa nu ar ținea predici poporului din Căian, încheie:

„Ca de încheiere rog pe părintele Cotuțiu se nu să folosească de nu știu ce motive, de alipirea poporului spre lucruri sfinte și de credulitatea lui, ci să promoveze pe altă cale credința, fie și ortodoxă, și să se năzuiască pe altă cale a sbate poporul dela peregrinajul dela Nioula, căoi atunci nu voi putea servi streinilor material despre superstițiile grozave ale poporului nostru“.

Domnul Moldovan când scrie acestea uită, că înocă la începutul articolului său „Credințe deșarte“ din Nr. 11 al „Culturai Creștine“ zice: „Dau în estras partea privitoare din articolul dlui Cholnoky, pentru ca în legătură să ating și eu o chestie similară“.

Cine poate contesta din aceste cuvinte, că pâr. Moldovan n'a avut rolul trist de a sgrigini cele zise de Cholnoky? Nu numai eu și preoțimea din tractul Dejului atribui acest rol dlui Moldovan, ci contrarii bisericii noastre înocă au înțeles estfel luor!, pentru aceea oualifică într'un mod atât de neomenos în gazeta din Cluj „Ujag“ Nr. 254 a. o. preoțimea română. Cine vloește se poate convinge, că din articolul dlui Moldovan și-au scos materialul“.

Dacă d-sa nu din ură oconfesională sau din alte interese partionale a scris acest articol, de ce nu și-a ales comuna Peatra ca exemplu o comună gr.-cat. unde înocă se fac astfel de servicii la sârbătoarea Preacuratei? Pentru ce n'a scris mai înainte în anul 1908, când înocă s'au făcut astfel de servicii în Diug?

Luorul se află adecă astfel:

În anul 1908 am înmormântat pe o fiică a mea, Claudia, cu care oșzune am pus bază unei fundațiuni filantropice, care privește în locul prim ajutorarea școalei și a copiilor de școală. Actul fundșional s'a pertractat și aprobat în s'nodul parțial la 2 Februarie 1909, ear la 4/17 Iulie 1909 sub Nr. 7835 Ep'tr. a primit aprobarea Preavenerabilului Consistoriu din Sibiu.

În actul fundșional la § 2 n. 4 se zice oi: „fundația se va sponi prin sârbări festive, spre oșzune scop se decretează sârbătorile Nașterii și Adormirii Preacuratei, când se vor săvârși tot felul de servicii: pomeniri, parastase pentru morți și maslu pentru bolnavi etc. ale căror venite se vor dona fundului“.

Tot în numitul s'nod s'a luat conclud și pentru procurarea unei icoane a Preacuratei, care s'a sfințit în anul 1910.

Că am rumt-o icoană f'ativă, e adevărat, nu însă făcătoare de minuni; ear chiar de așa fi ză — ceea ce nu am zis, — că e ca și cea dela Nioula, n'aș fi greșit, după ce n'ci aceea n'a făcut nici o minune. Drept aceea nu este lipsă rizi chiar de mărturiile d-lui Moldovan, că am ținut sârbări festive și în acest an cu preoții vecini împreună, că am cetit maslu și alte, pentru că am făcut așa cu scop cultural și cu aprobarea autorităților superioare bisericești, și eram dator a invita și alți credincioși la astfel de sârbări, chiar și în dauna mănăstirii dela Nioula. Dacă de acuma înainte se vor ținea astfel de sârbări și în Dobricel, Poieni, Curtăiuș etc. în urma Regulamentului Consistorial pentru conferențele preoțești, va zice oare dl Moldovan, că favorizăm și mai departe superstițiile?

Încă privește țăsăturile la icoane, să știe dl Moldovan, că în Diug este reuniune de femei pentru înfrumusețarea bisericii, sub conducerea preoteșei, care reuniune a împodibit biserica cu țăsături cu motiv românești.

Las să judece or. public, dacă am alimentat eu prin acestea superstițiunile în popor, sau am intenționat sporirea venitelor mele proprii, când fundațiunea eminită în timp oșea de 4 ani a ajuns la suma frumoasă de 1200 coroane, depuși la banca „Tibleșana“ din Căian, despre ce chiar dl Moldovan are oșzune a se convinge?

Această procedură a mea cred că, nu o va putea condamna nici dl Moldovan, oi atât mai puțin părintele Podes, la care d-sa se adresează cu predilecție, și doară nici chiar Cholnoky.

La cele afirmate de pâr. Moldovan, față de sfârșitul nedemn al petrecoerei, delor și acum că este un pur neadevăr, și alături o adevărită autentică dela organelle administrative de control și rog on. redacțiunea a o publica“.

Cum că aș afirma un neadevăr grosolan, că dl Moldovan n'ar fi ținut predici în Căian, declar și de astădată, că eu bazat pe plângerile unor Căienari am scris acestea.

Mă pune pe ougete pasajul de încheiere al d-sale.

Eu nu am lipsă să împedec poporul de a merge la Nioula, de oarece de când ținem astfel de sârbări avem popor destul, chiar și din Căian, precum se plânge și d-sa. Eu ca preot mă bucur când văd poporul pătruns de sfințenia legii sale, alipinduse cu credință cătră sfânta lui maică bisericoă, și sunt convins, că am ales o cale bună de promovare a credinței.

Nu va pretinde doară dl Moldovan, ca eu să propoveduiesc, ca preot ortodox, o altă credință, decât cea ortodoxă, care este mama adevărată și neschimbată a poporului meu, nici aceser, ca eu cu sila să fac poporul să peregrineze la Nioula.

Va înțeleg dl Moldovan, că n'a făcut bun serviciu, noi chiar bisericii sale, cu atât mai puțin persoanei sale, ca profesor de teologie, când a dat pe cale nedreaptă armă în mana contrarilor noștri, ca să lovească în preoțimea română și prin aceasta în biserică, în focalurul nostru de cultură și scut național.

Teodor Cotuțiu
paroh.

Pentru săraci.

La apelul nostru pentru darurile de împărțit între săracii noștri la Crăciun am primit dela P. C. Sa dl Dr. E. Roșca, director semin. și Gavriil Maier, paroh (Toplița rom.), câte 5 cor.; L. L., 10 cor.; Dr. Oct. Rusu, adv., I. V., Dr. I. Beu medic, Dr. V. Stan, prof., câte 2 cor.; Dr. A. Crăciunescu, Dr. P. Roșca, Dr. Sil. Dragomir, A. Popovici, Vic. Păcală, T. Popovici, Dr. N. Bălan, Eug. Todoran și Dr. Onisifor Ghibu, profesori seminariiali, C. Narcea, I. Bărdăș N. Troancă, I. Vasilichi, A. Bena, N. Benția, E. Vințeler, Șofr. Roșca, Ov. Grita, Ef. Tr. Georgescu, I. L. N. N., I. E., E. Hocman, G. Velceanu, A. S. Vlad, V. Bucur, E. Pinciu, Ioan Lisai, funcț. la „Albina“, N. N., I. D., și dșoara Maria Simtion, fiecare câte 1 cor. Elevii din secția teologică și pedagogică a seminarului „Andreian“ la pășăria „Dzeu vede“ cor 16.10 pentru căciuli; Dr. Alexandru Dobrescu, medic, 2 cor. Familia redactorului T. V. Păcățianu:

*) E de prisos Constatăm numai, că după literile documentului trimis, petrecoera a decurs „în ordine esemplară, fără nici un incident ori turburarea de ordine“.

Redacțiunea.

Nr. 4779/1911 pret.

(464) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de vicenotar în comuna Sinna (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta se publică concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform §. 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX. din 1900 și cu atestatele despre serviciile lor până în 20 Ianuarie 1912.

Cunoașterea în vorbire și scris a limbii românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior. Mercurea, la 17 Decembrie 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Nr. 671/1911.

(454) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a-III. **Nadășaromână**, conform ordin. Ven. Consistoriu arhid. de dto 9 August a. c. Nr. 9451 Bis., se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrișă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în termenul indicat, iar penitenții să se prezinte, pe lângă restricțiunile regulamentare, în o Duminecă sau sârbătoare la biserică, spre a cânta și predica, resp. celebra.

Ibănnești, la 21 Noembrie 1911.

Of. protopresbiterial rom. gr.-ort. al tractului Reghin, în conțelegere cu comitetul parohial.

Grigoriu Nicoară
adm. ppbteral.

Ad. Nr. pp. 1137/1911.

(460) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna biser. de clasa a II-a **Agribiciu** cu filia **Căpușul-mare** din acest protopresbiterat, prin aceasta se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea ajutorului de stat.

Cererile de concurs ajustate conform normelor în vigoare sunt a se înainta subscrisului în termenul sus indicat, iar concurenții sunt poftiți a se prezenta în parohie în vre-o Duminecă sau sârbătoare spre a fi cunoscuți poporului.

Cluj, 30 Noembrie 1911.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 862/1911

(462) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Șomfalău** cu filia **A dămuș** din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin pensionarea bătrânului și neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 49 ani, la ordinul Consistorial Nr. 12,714 Bis. din 1 Noembrie 1911, — se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat (congruă).

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescrișe de norme în vigoare, estras de boțez, testimoniu gimnazial, obsolutor clerical de 3 ani, atestat de calificățiune preoțească, documente recomandatoare despre purtarea și oficiul ce l-ar mai fi având unde-va până acum); — la subsemnatul oficiu protopresbiterial, având a se prezenta după încunoștințarea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial §. 33. la biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare a cânta, predica ori a oficia și cuvânta.

Se observă: că concurentul cu calificățiune deplină va avea speranță a conduce catihizarea elevilor dela școalele de stat din centrul comitatului Dicsőszentmárton, cu salar și remunerație frumoasă, afiliând comuna la Șomfalău.

Cetateadebaltă, 5 Decembrie 1911.

Oficiul protopopese gr.-or. român al tract. Târnavă.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 1063/1911 protopop.

(458) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Beșa** se publică conform veneratului ordin consistorial dto 22 Octombrie a. c. Nr. 12,206 Bis. concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. referitoare la întregirea dotațiunei dela stat.

Concurenții au să-și înainteze cererile concursuale instruite conform prescrișelor în vigoare subscrisului Oficiu protopresbiterial, și cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, au a se prezenta în biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Sighișoara, 30 Noembrie 1911.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetul parohial concertent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 900/1911.

(463) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Silea magiară** cu filia **Feisa**, protopresbiteratul Târnavă, se escrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat, având fiitorul paroh îndatorirea a plăti darea erarială după porțiunea canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în Cetateadebaltă (u. p. Küküllővár) până la termenul sus indicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sârbătoare la biserică cu știrea protopresbiterului pre a cânta eventual a celebra și cuvânta.

Cetateadebaltă, 28 Noembrie 1911.

Oficiul protopresbiterial ortodox român al tractului Târnavă în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 648/1911.

(446) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a III **Uroiu** cu filia **Cârpeniș** din tractul Geoagiului se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile, pe lângă emolumentele fasonate în coala B. pentru congruă

Cererile de concurs să se înainteze în termenul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiterial, iar reflectanții să se prezinte în comună, — cu știrea protopopului, — în vre-o Duminecă sau sârbătoare pentru a celebra, a cuvânta și a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu, 10/23 Noembrie 1911.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial concertent.

Ioan Popovici
protopop.

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe baza planului de edificare și a preliminarului de spese în suma de 58,000 Coroane, aprobat de Măritul Conzistor arhidiecezan sub Nrul 7895/1911 Epir., să publică prin aceasta licitație cu oferte închise pentru darea în întreprindere a zidirei bisericești gr.-or. române din comuna **Purcăreni**, protopresbiteratul Brașovului.

Ceice vor să ia aceasta lucrare în întreprindere au a-și trimite oferta lor până în **26 Decembrie 1911 st. v.** oficiului parohial gr.-or. din Purcăreni posta ultimă Zajzon, împreună cu vadiu de 10%. În loc de bani numărări pot să fie și hârtii de valoare acceptate de valabile.

Planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile să pot vedea la oficiul parohial gr.-or. Ofertele au să conțină declarațiunea, că oferta cunoscă condițiunile de licitare și că să supune necondiționat aceluia.

Comitetul își rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflectanți, în care va avea mai mare încredere.

Reflectanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese dela comitet pentru așternerea ofertului lor sau pentru câștigarea informațiunilor mai de aproape la fața locului.

Purcăreni, în 2/15 Dec. 1911.

Comitetul parohial gr.-or.

(459) 2—3

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească după ce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Selște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adică: **Iconostase, steaguri, epitafuli, icoane singuratiche**, și întreaga biserică. Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff

(883) 16—

strada Valea

Szelistye—Szebenmegye.

Mult onoratului Public și preestimați Preoți!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile în Juvaericale, Orolage, articoli de aur și argint**, — au sosit; și învit pe această cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 10—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Depositor de fabrică în **Juvaericale**, — **Orolage și mărfuri de aur și argint**. Sibiu, Str. Cîsnădiei 3.

Deschis: zilnic în zile de lucru dimineața dela 7¹/₂ până seara la 7¹/₂ oare.

Aviz.

Casa din Wollgasse Nrul 10 a și Nrul 14 din cauza călătoriei este ieftină de vânzare. Lângă ea este în colț o parțelă de 212 stângini cuadrați. (457) 3—6

Doritorii au a se adresa în Sibiu, Wollgasse Nr. 10 a.

SALVATOR

Călcaie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 21—52

Se află pretutindenea

Banca culturală

instituit de credit „LUMINA” societate pe acții
= și economii = în Sibiu.

Centrala: Sibiu.
Filiale: **Murășoșorheiu**
și **Turda**.

Capital social cor. 600,000
Fond de rezervă 15,000
Depuneri 1,250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate și pe ipotecă cu 7%
pe cambii și obligații cu cavenți cu 8%

fără nici o proviziune.

Primește depuneri:

cu 4¹/₂% cari se pot ridica fără anunț,
cu 5% cari rămân mai mult de 1/2 an la institut, și
cu 5¹/₄% dela corporațiuni bisericești și dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plătește institutul darea.

Deponenții externi pot ridica depunerile prin poștă fără spese și pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziție.

(416) 12—

Direcțiunea.

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

„Mugurul”,
însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică

„Mugurul”,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455)

Material disponibil în altoi peste

5—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteti băieții la cursul practic de altoit!